

Rätt att arbeta till 67 års ålder

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 29 mars 2001 beslutat bereda socialutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 2000/01:78 Rätt att arbeta till 67 års ålder.

Socialutskottet begränsar yttrandet till avsnitten 8.5.3 Läkarvårdsersättning och ersättning för sjukgymnastik och 8.5.4 Tandvårdsersättning samt till motionerna A15 (m), A17 (v) yrkandena 5–7 och A18 (mp) yrkande 2.

Utskottet

Åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning,
tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik

Propositionen

I propositionen anförs att det är väsentligt att möjligheten att arbeta efter 65 års ålder är reell och att inte andra regler motverkar detta. Som en konsekvens av den föreslagna höjda åldern för avgångsskyldighet för arbetstagare föreslår regeringen att även åldersgränsen i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning (LOL) för privata läkare och lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik (LOS) för privata sjukgymnaster skall höjas till den höjda nivån för avgångsskyldighet, dvs. till 67 år. Regeringen anser det däremot inte rimligt att föreslå ytterligare höjning av åldersnivån för läkarvårdsersättning och ersättning för sjukgymnastik ovanför den generella gränsen för avgångsskyldighet. Gränserna bör enligt regeringens uppfattning följas åt. Det bör i sammanhanget betonas att ålderspensionssystemet saknar en övre gräns för såväl intjänande av pensionsrätt som uttag av pension, anför regeringen. 67-årsgränsen har därför ingen direkt anknytning till reglerna om ålderspension lika litet som en 70-årsgräns skulle ha det. Den höjda gränsen bör gälla för alla som vid ikraftträdandet är under 67 år.

Vad härefter gäller tandläkare och tandhygienister anför regeringen att de i dag kan arbeta vidare efter 65 år men att de då inte får tandvårdsersättning från försäkringskassan utan måste ta ut hela behandlingsarvodet av patienten, se 2 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Det medför att vårdgivaren inte konkurrerar på samma villkor som sina yngre kollegor. Om denna åldersgräns bibehålls så skulle gränsen, på samma sätt som gäller för läkare och sjukgymnaster, i praktiken fungera som ett arbetshinder som motverkade syftet med den höjda åldern för avgångsskyldighet.

Regeringen anför att det finns starka principiella skäl för att det skall vara möjligt att arbeta längre än till 65 år och att denna möjlighet skall vara generell. Det är då väsentligt att undanröja faktiska hinder. Det föreslås således att den nu gällande åldersgränsen avseende tandläkare och tandhygienister höjs från 65 till 67 år. Åtgärden bedöms också leda till att bristen på vårdgivarresurser i detta avseende på vissa ställen i landet kan avhjälpas betydligt.

För läkarvårdsersättning och ersättning för sjukgymnastik kan landstinget medge undantag från åldersgränsen. Till skillnad från läkarna och sjukgymnasterna är dock flertalet tandläkare inte knutna till landstinget, varför en motsvarande undantagsbestämmelse enligt regeringen inte är aktuell beträffande tandläkare.

De höjda gränserna i LOL, LOS och AFL bör enligt regeringen gälla för alla som vid ikraftträdandet är under 67 år.

Tidigare behandling

Socialutskottet har nyligen i betänkande 2000/01:SoU10 *Hälsa- och sjukvårdsfrågor m.m.* behandlat frågan om åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik. Utskottet anförde följande.

Enligt gällande lagstiftning får läkarvårdsersättning respektive sjukgymnastikersättning inte lämnas till en läkare eller sjukgymnast som vid vårdtillfället har fyllt 65 år om inte landstinget medger något annat. Vidare framgår av lagen om allmän försäkring att ersättning för tandvård lämnas av försäkringskassan till vårdgivaren endast om tandvården utförts av en legitimerad tandläkare eller tandhygienist som inte har fyllt 65 år. I dag råder stor brist på läkare, tandläkare och annan vårdpersonal, vilket gör att tillgängligheten till vård är begränsad. Behovet av vårdpersonal av bl.a. de nämnda kategorierna kan vidare förutses öka de närmaste åren. Utskottet anser därför att det är av största vikt att ta till vara den kompetens som utgörs av de läkare, tandläkare, tandhygienister och sjukgymnaster som fyllt sextiofem år. I den lagrådsremiss som regeringen överlämnat till Lagrådet föreslås att åldersgränsen för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning respektive ersättning för sjukgymnastik höjs till 67 år. En proposition i frågan skall enligt uppgift från Regeringskansliet överlämnas till riksdagen i slutet av innevarande månad. Enligt utskottet utgör de aviserade förslagen visserligen ett positivt första steg men är dock otillräckliga med tanke på behoven. Det bör vara möjligt för de läkare och andra som så önskar att fortsätta sin verksamhet med offentlig finansiering även efter 67 års ålder. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att även de läkare, sjukgymnaster, tandläkare och tandhygienister som fortsätter att arbeta efter 67 års ålder självfallet står

under Socialstyrelsens tillsyn. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag som innebär att åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik avskaffas. Vad utskottet nu anför med anledning av motionerna 1998/99:So244 (m) yrkande 10, 2000/01:So306 (m), 2000/01:So436 (m), 2000/01:So534 (mp) och 2000/01:So539 (c) yrkande 8 bör ges regering-
en till känna. (Res. s och v.)

Motionerna

I *motion A15 av Cristina Husmark Pehrsson (m)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om att avskaffa åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning och ersättning för sjukgymnastik. Motionären anför att behovet av vårdpersonal, bl.a. läkare, sjukgymnaster, tandläkare och tandhygienister kan förutses öka de närmaste åren. Propositionens förslag utgör ett steg i rätt riktning, men innebär att man fortfarande bortser från många äldres kunskap, kompetens och förmåga. Åldersgränserna i de aktuella lagarna bör därför slopas helt och hållet, anför motionären.

I *motion A17 av Hans Andersson m.fl. (v)* begärs att riksdagen avslår regeringens förslag till ändringar i lagen om läkarvårdsersättning, lagen om ersättning för sjukgymnastik och lagen om allmän försäkring (*yrkandena 5–7*). Motionärerna anför att förslagen att förlänga ersättningsrätten till 67 år för läkare, sjukgymnaster, tandläkare och tandhygienister inte berör anställnings-
skyddslagen. Det finns enligt motionärerna inte anledning att ändra nuvarande lagstiftning rörande dessa gruppers ersättning. Nuvarande lagstiftning ger
möjlighet till fortsatt verksamhet med ersättning efter den allmänna pensions-
ålderns inträffande genom avtal med landsting.

I *motion A18 av Barbro Feltzing m.fl. (mp)* begärs ett tillkännagivande om att anpassa övriga lagändringar som föreslås i propositionen till åldersspannet 55–70 år (*yrkande 2*). Motionärerna anför att människor åldras mycket olika och att en flexibel pensionsålder mellan 55 och 70 år bör införas. Motionärer-
na anför att de inte har något att erinra mot att den enskilde får rätt att själv
kunna välja att arbeta vidare. Denna rätt skall den enskilde dock erhålla redan
vid 55 års ålder, och möjlighet att kunna kvarstå i arbete skall finnas upp till
70 års ålder.

Socialutskottets bedömning

Utskottet delar regeringens bedömning att det är väsentligt att möjligheten att arbeta efter 65 års ålder är reell och att inte andra regler motverkar detta. På grund härav tillstyrker utskottet förslaget att åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning respektive sjukgymnastikersättning i LOL och LOS höjs till 67 år fr.o.m. den 1 september 2001. Av samma skäl bör åldersgränsen avseende tandläkare och tandhygienister i AFL höjas. Motionerna A17 (v) yrkandena 5–7 och A18 (mp) yrkande 2 bör avstyrkas.

Utskottet är däremot inte berett att föreslå ytterligare höjning av ålders-
gränserna. Motion A15 (m) bör enligt utskottets uppfattning avstyrkas.

Stockholm den 24 april 2001

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Lars U Granberg (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Lars Elinderson (m), Kent Härstedt (s), Gunnar Goude (mp) och Sven Brus (kd).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionens förslag

Ingrid Burman och Rolf Olsson (v) anför:

Enligt vår uppfattning finns det inte anledning att ändra nuvarande lagstiftning avseende rätt att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik. Landstingen kan i dag träffa avtal med läkare och sjukgymnaster om fortsatt verksamhet efter fyllda 65 år. Vidare kan landstingen också träffa enskilda avtal med andra personalkategorier om att de skall stanna kvar i tjänsten efter pensionsåldern. Det är enligt vår uppfattning en bra ordning som många landsting använder sig av. Förslaget om en höjd åldersgräns till 67 år har väckts för att harmonisera denna lagstiftning med en tänkt ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd, en ändring som enligt vår uppfattning bl.a. innebär att Sverige bryter mot ILO-konventionerna nr 98 och nr 154 och som vi avvisar. Vi ser därför heller ingen anledning att skapa särregler i den ovan nämnda lagstiftningen. Som anförts i motion A17 (v) yrkandena 5–7 bör riksdagen därför avslå regeringens förslag till ändringar i LOL, LOS och AFL.

2. Rätt för läkare m.fl. att fortsätta sin verksamhet efter fyllda 67 år med offentlig finansiering

Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp), Lars Elinderson (m) och Sven Brus (kd) anför:

I dag råder stor brist på läkare, tandläkare och annan vårdpersonal, vilket gör att tillgängligheten till vård är begränsad. Behovet av vårdpersonal av bl.a. de nämnda kategorierna kan vidare förutses öka de närmaste åren. Vi anser därför att det är av största vikt att ta till vara den kompetens som utgörs av de läkare, tandläkare, tandhygienister och sjukgymnaster som fyllt 65 år. Vi anser att förslagen i propositionen utgör ett positivt första steg, men de är dock otillräckliga med tanke på behoven. Det bör enligt vår uppfattning vara möjligt för de läkare och andra som så önskar att fortsätta sin verksamhet med offentlig finansiering även efter 67 års ålder. I detta sammanhang vill vi erinra om det tillkännagivande som utskottets majoritet gjorde i betänkande 2000/01:SoU10 och som innebar att regeringen snarast bör återkomma med förslag som innebär att åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik avskaffas. Vad här anförts med anledning av motion A15 (m) bör ges regeringen till känna.

Innehållsförteckning

Utskottet	1
Åldersgränserna för att erhålla läkarvårdsersättning, tandvårdsersättning samt ersättning för sjukgymnastik	1
Propositionen	1
Tidigare behandling	2
Motionerna	3
Socialutskottets bedömning	3
Avvikande meningar	5
1. Avslag på propositionens förslag	5
2. Rätt för läkare m.fl. att fortsätta sin verksamhet efter fyllda 67 år med offentlig finansiering	5